

Ligandem řízene' kaudy

- ACH (nervosvalová' plotěuka, el. orgán)
- glutamat (páteřní' motoneuron)
- glyceru } inhibiční
- GABA }
- dalsi (ATP, serotonin aj.)

Nejdůležitější' případy

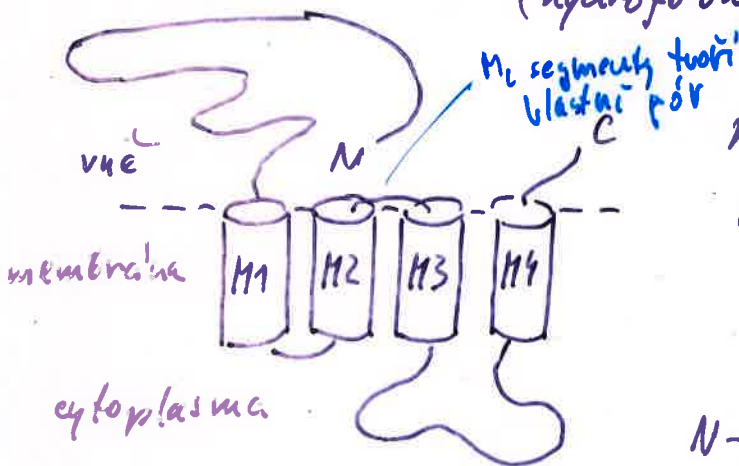
Nikotinový' ACh receptor (nAChR):

- rychlá' synapse v nervosvalové' plotěuce obratlovců' i
- elektrické' orgány (vejček Torpedo, úhoř Electrochorus)
- aktivová'ny nikotínem, bloková'ny jedem kurare

Primární' struktura:

- 4 podjednotky ($\alpha, \beta, \gamma, \delta$); stechiometrie: ($2\alpha 2\beta$)
- vázecné' místo pro ACh na $\alpha \Rightarrow$ 2 vázecná' místa

Podjednotka: 4 transmembránové' α -spira'ly: M1, M2, M3, M4 (hydrofo'bní)

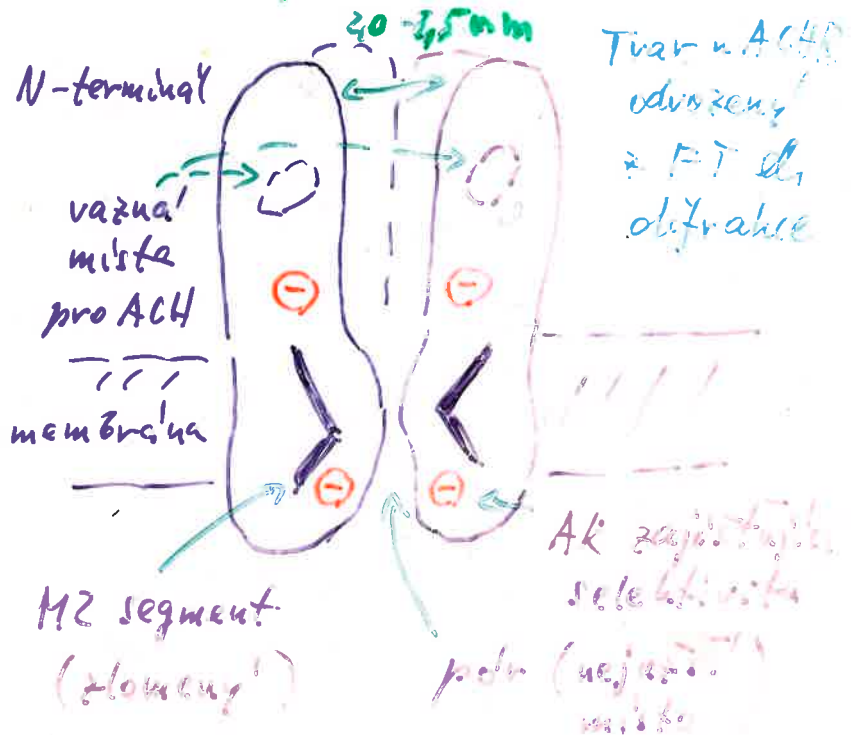
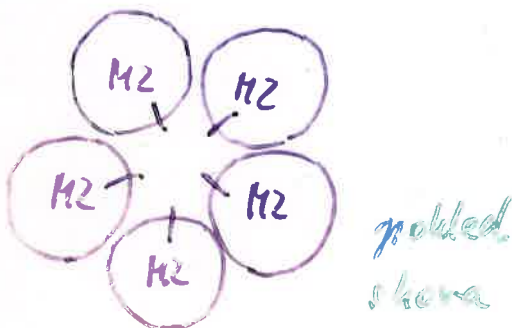
	α	β	γ	δ
počet AK	437	465	489	511
M_r (kDa)	50.1	53.6	57.3	58.1

sekvence AK - podobnost (podobnost...)

Kvartérní' struktura

Model:

přibližně C_5 symetrie

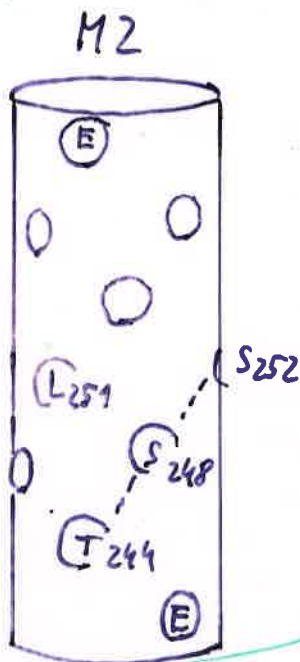
Trvan' AChR odvozený z FT d. difrakce

AK zapo'čítá se selektivita místo

nAChR - otevírací póru a selektivita

- jde o pór naplněný vodou
- selektivní pro kationty (Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} a organ. kationty) velmi podobné propustnosti

Hypotéza: nAChR mění tvar (konformaci) při vazbě ACh

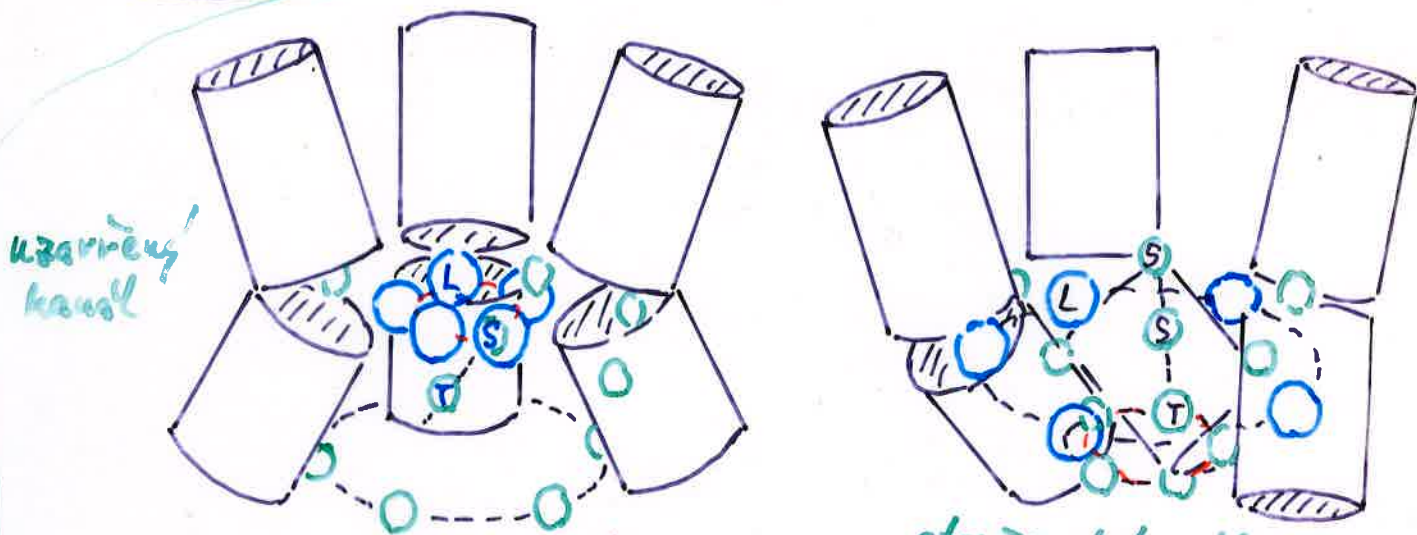

- konzervativní leucín L251 tvoří hydrofobní prstenec v uzavřeném stavu kanálu a brání průchodu iontů

- zlom se při otevření kanálu posune, spodní polovina se vyklácí do směru řečného kose póru; velká rezidua L251 se odtahují z oblasti póru ~~na jejich místo přicházejí menší polární rezidua~~ ^{nové} - nejužší místo: T244 (S...)

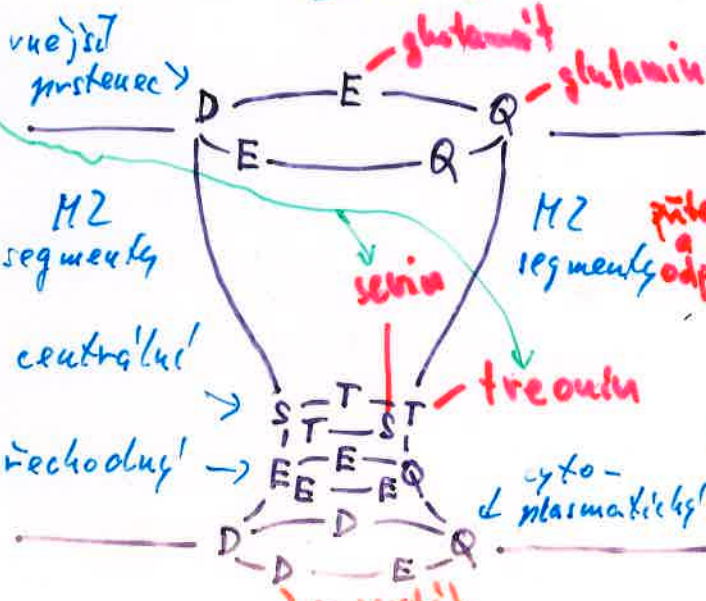
(Unwin 1995, Nature 373)

- u všech podjednotek velmi podobné pořadí ACh

uzavřený kanál

otevřený kanál

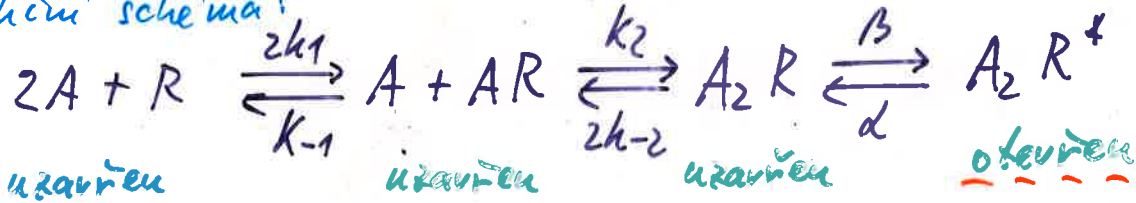
Selektivita náhoda že mění zápornou ACh smítají vodivost

- 3 prstence záporně nabitých ACh:
  - vnější
  - přechodný (intermediát)
  - cytoplasmatický
- centrální prstenec ("hydroxylový") ^{hvoje volí při otevření kanálu} - jako součást filtra
- neumí být ale polární

Kinetika kanálových změn, fluktuční analýza

Kanál má dva funkční stavy: otevřen a zavřen

Reakční schéma:

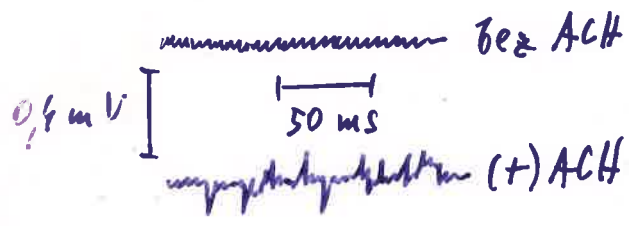

A = ACH
R = receptor
→ další stavy

Faktor 2 - jsou dvě možné formy AR (dvě různá vazná místa)

Fluktuční analýza -

- potenciál nervosvalové plotěvky
- šum při změně Ψ_M obsahuje fluktuace
- použito binomické rozdělení (N - kanálů, r - otevřené, p - pravděp., že daný kanál je otevřený)

střední hodnota $\langle r \rangle = N \cdot p$

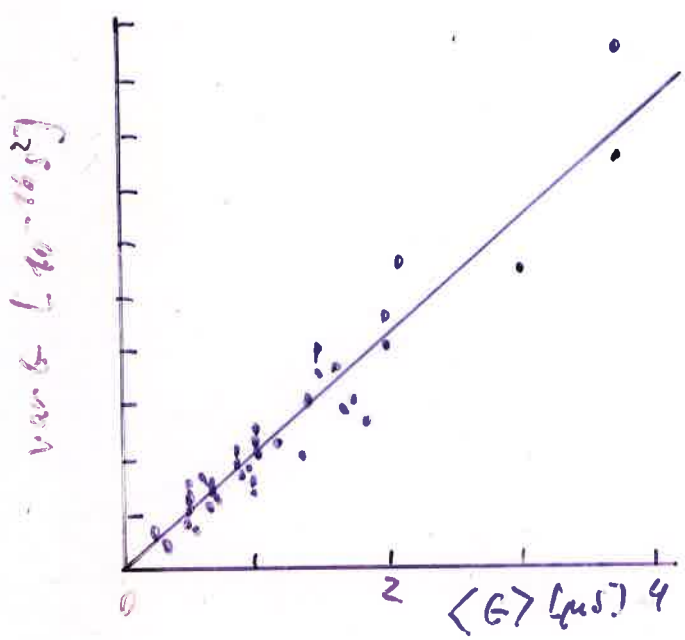
vodivost membrány $\langle G \rangle = \mu \langle r \rangle = \mu \cdot N \cdot p \Rightarrow \frac{\text{var } G}{\langle G \rangle} = \mu \cdot (1-p)$

variance (rozptyl) $\text{var}(r) = N \cdot p \cdot (1-p)$

variance vodivosti $\text{var } G = \mu^2 \cdot N \cdot p \cdot (1-p)$

↑ vlivy z binom. rozdel.

Výsledek (Anderson a Stevens 1973)

- jasná lineární závislost
- použita metoda napětového zámků

Zjednodušení:

pro $p \rightarrow 0$ (nízká koncentrace ACH) vodivost jednoho kanálu

$$\frac{\text{var } G}{\langle G \rangle} = \mu$$

výsledek $\mu = 32 \text{ pS}$ (nebo hodnota max. 17-32)

lečtení metodou variace zámků (Anderson a Stevens 1973)

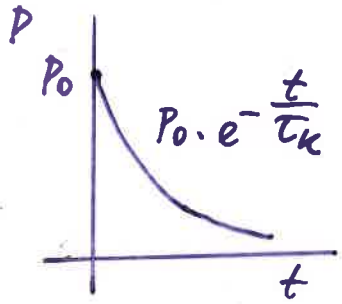
výsledek $\mu = 30 \text{ pS}$

Flukuační analýza - kinetika - otvření kanálu τ_k

Předpokládáme, že pravděpodobnost otevření kanálu klesá exponenciálně s časem (tj. kanál se zavírá s touto kinetikou)

$$P(t) = P_0 \cdot e^{-\frac{t}{\tau_k}}$$

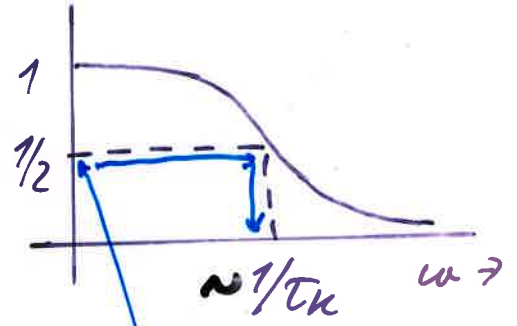
Spektrální průběh odpovídající $P(t)$ je dán Fourierovou transformací

$$\bar{S}(\omega) = \int_0^{\infty} P_0 \cdot e^{-\frac{t}{\tau_k}} \cdot e^{-i\omega t} dt =$$

$$= P_0 \int_0^{\infty} e^{-(\frac{1}{\tau_k} + i\omega)t} dt = \frac{P_0}{(\frac{1}{\tau_k} + i\omega)} = \frac{P_0 \cdot \tau_k}{(1 + \omega^2 \tau_k^2)} - \frac{i P_0 \omega \tau_k^2}{(1 + \omega^2 \tau_k^2)}$$

Reálná část:

$$S(\omega) = \frac{P_0 \cdot \tau_k}{(1 + \omega^2 \tau_k^2)} \Rightarrow \text{křivka (Lorentzova)}$$

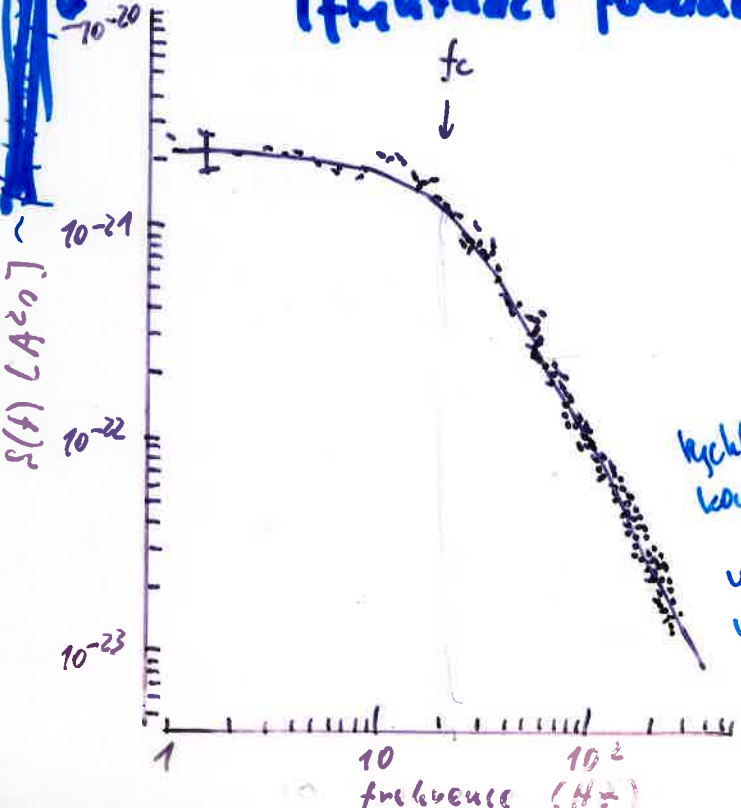

křivka spektrální hustoty (flukuační proud)

z křivky se stanoví bod, kde je hodnota $S(\omega)$ poloviční

Výsledek

(Anderson a Stevens 1973)

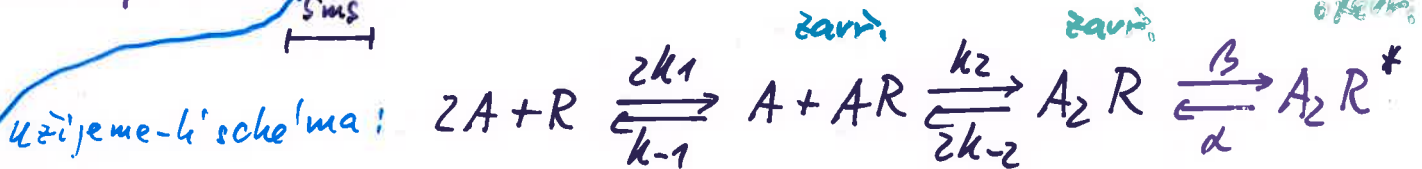
rychlostní konstanta $\frac{1}{\alpha'} = \tau_k = 7,6 \text{ ms}$
 viz model volně $fc = 21 \text{ Hz}$
 $fc = 2\pi \cdot \alpha' \Rightarrow \alpha' = \frac{fc}{2\pi} = 0,13 \text{ ms}^{-1}$
 $fc = \omega = 2\pi f = 2\pi \cdot 21$

kinetika - analyza zadržaných z terčíkové elektrody

Pozorování: skupinová otevření (burst) oddělena krátkými závěry (gap)

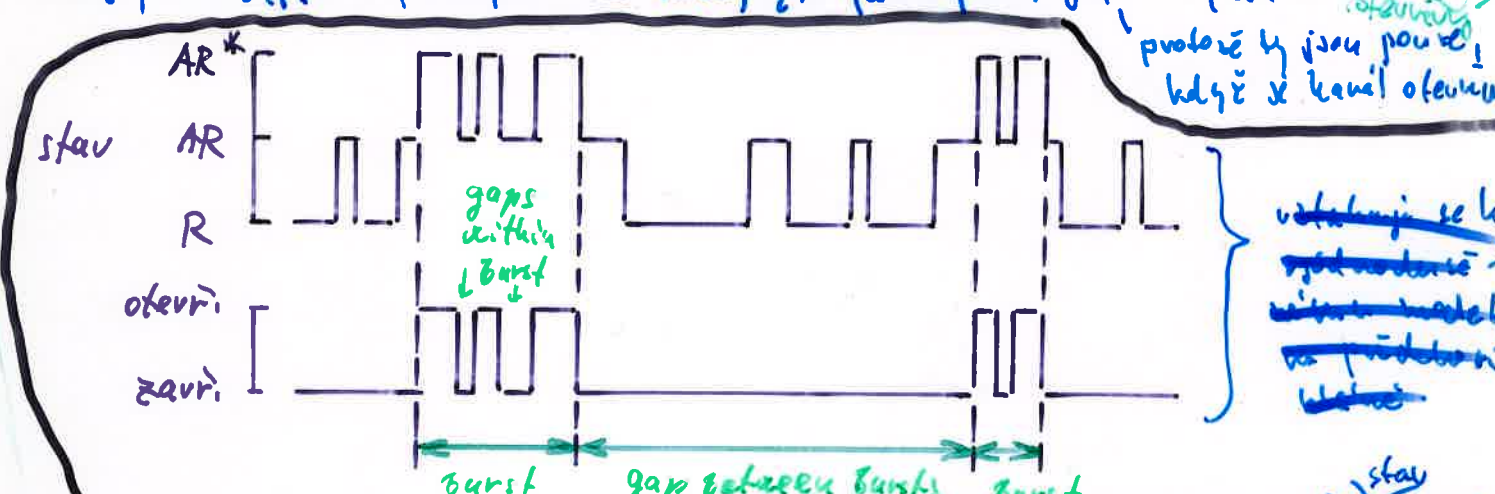
Příklad: proud jedním kanálem (zář, nervosvalová plotěba) - skupinová (burst) otevření oddělena závěry.

Pak: střední doba otevření kanálu $\sim \frac{1}{\alpha} = \tau_d$ - přechod z A_2R^* do A_2R (otevř.)
 střední doba trvání závěru $\sim \frac{1}{\beta + 2k-2}$ (ve stavu A_2R)

relativní úroveň (ve stavu A_2R)
 střední počet závěrů (gaps) na skupinu (burst) = $\frac{\beta}{k-2}$

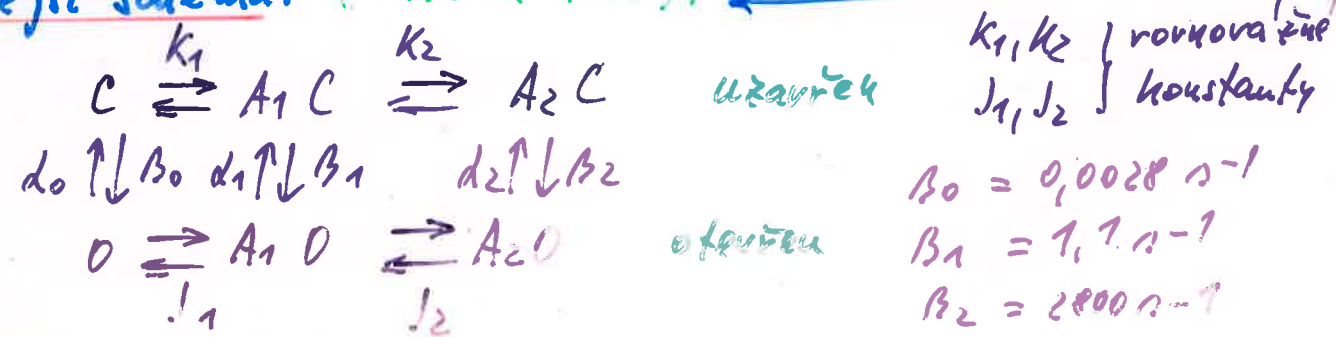
čím je $\beta > k-2$, tím ↑ pravděpodobnost tvorby A_2R^* , ale i počty "gaps" ↓, čili ↑ protože ty jsou pouze když je kanál otevřený

tato "gap" je delší než většina ostatních - odvozi. otevř. na kanálu, když je kanál zobra pouze 1 nebo 0 molekul A₂R

Výsledky: $\alpha = 714 s^{-1}$; $\beta = 30600 s^{-1}$; $k-2 = 8150 s^{-1}$
 $\tau_d = 1,4 ms$; $\frac{1}{\beta + 2k-2} = 20$ (střední doba trvání závěru)

Obecnější schéma (Jackson 1988):

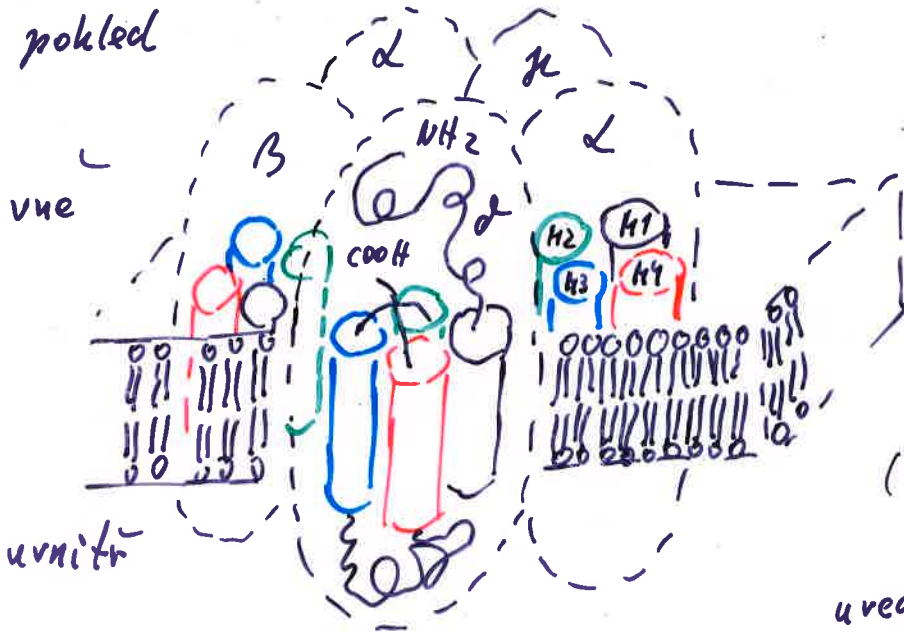

n AChR - shrnutí struktury [Zigmund 199, str. 238-240]

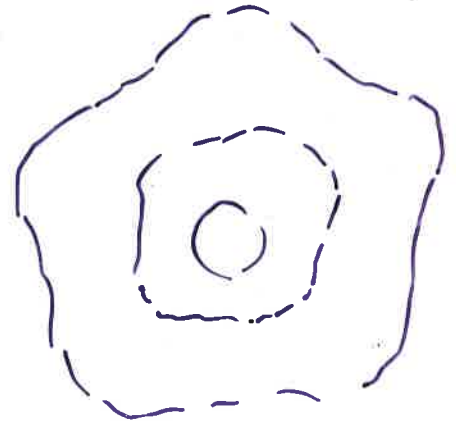
skora "natevka" (funnel)

boční
pokled

M2 - orientováno k póru

uvnitř

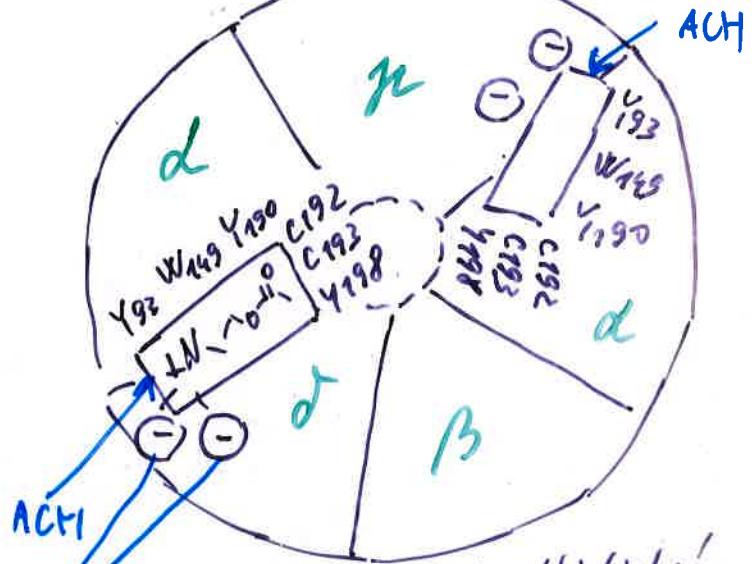
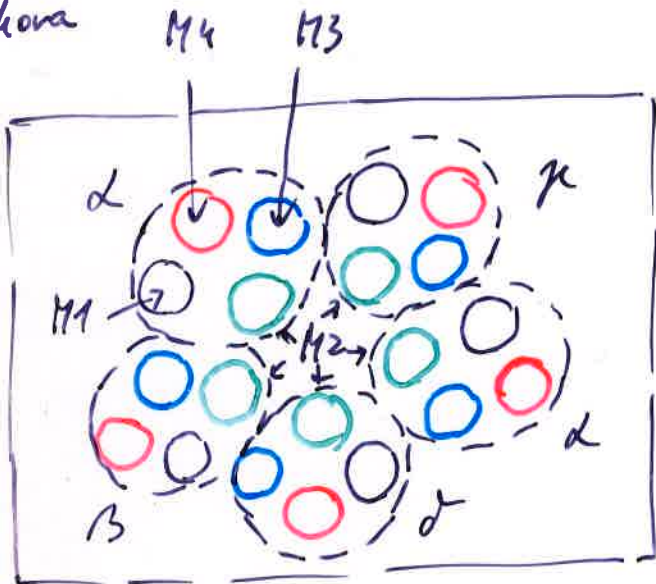

(rekonstrukce - e⁻ difrakce)

vazna' místa pro ACh

uvadeny vazne' aminokyseliny

pokled
skora

cysteiny C192-C193 - disulfidický
západně nabité At, které jsou v kontaktu s v+4 od ACh
místech

Velký v membráně vázaný komplex - 5 podjednotek
každá podjednotka má 4 transmembránové segmenty (M1-M4).
Segment M2 - vytváří (vystřela - lining) pór
Vazba ACh → konformační změna → zvětšení ϕ póru.
Selektivita pro kationty - vhodné pozice negat. nabitéch At
Jsou dvě vazna' místa pro ACh - na α podjednotkače,
vazna' rezidua aminokyselin jsou známa.

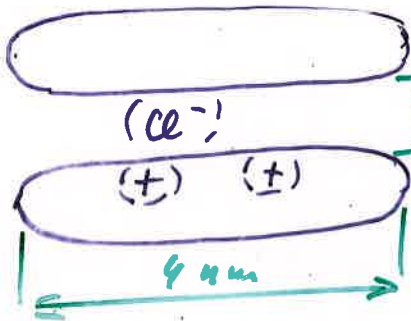
5-hydroxytryptamin = serotonin

2) Serotoninový kanál (5HT)

čev. 5HT₃-receptor = ligandem řízený iont. kanál (K⁺, Na⁺)
α-podjednotka - podobná u AChR - asi stechiom. : 2,5

3) GABA_A a glycinové - v CNS - inhibiče (pouští Cl⁻)

- dvě vazná místa pro Cl⁻

5,6-6 Å (φ menší než u AChR)

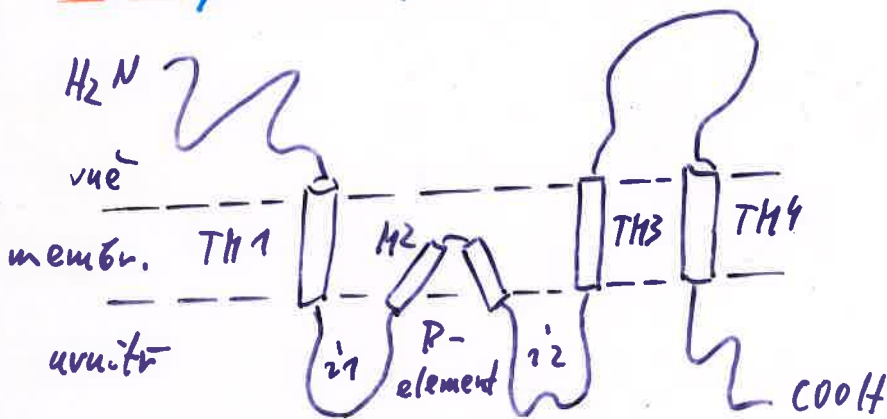
většinou postsynaptická inhibiče / mozek (GABA) / mícha (glycin)

4) Glutamatový receptor - excitace v CNS (K⁺, Na⁺)

rozdělení dle agonistů / AMPA (take quisqualát) / kainát / NMDA (K⁺, Na⁺, Ca²⁺)

jsou dost odlišné od u AChR (jiný genový původ)

Soudobý model podjednotky glutamátového receptoru (Hayes 1990)

- M2 tvoří zámek a je podobný H5 (P) smyčce v napětově řízených K⁺ kanálcích

Mg²⁺ - blokuje kanál / uzavírá / (viz další káňal)

4 nebo 5 podjednotek tvoří kanál;

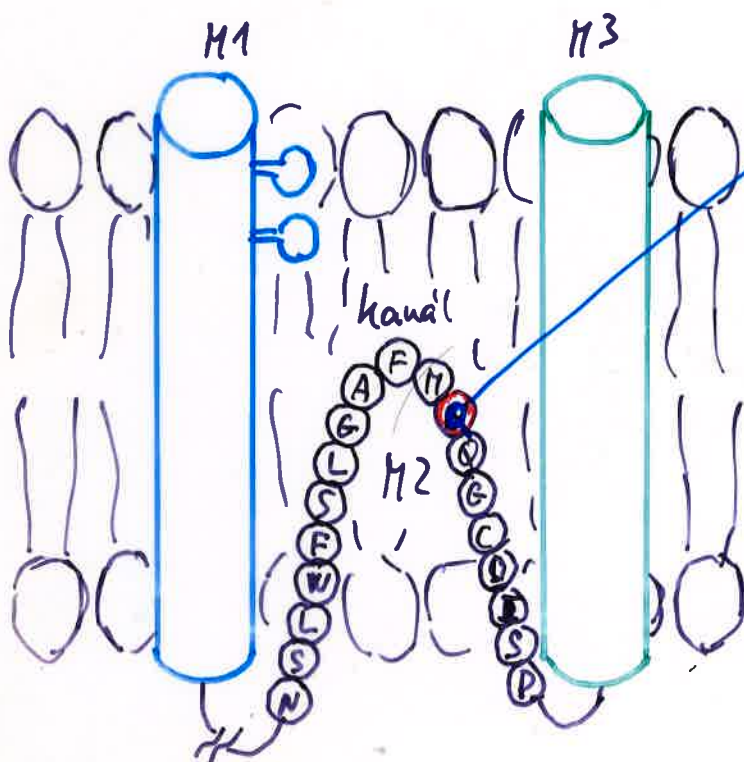
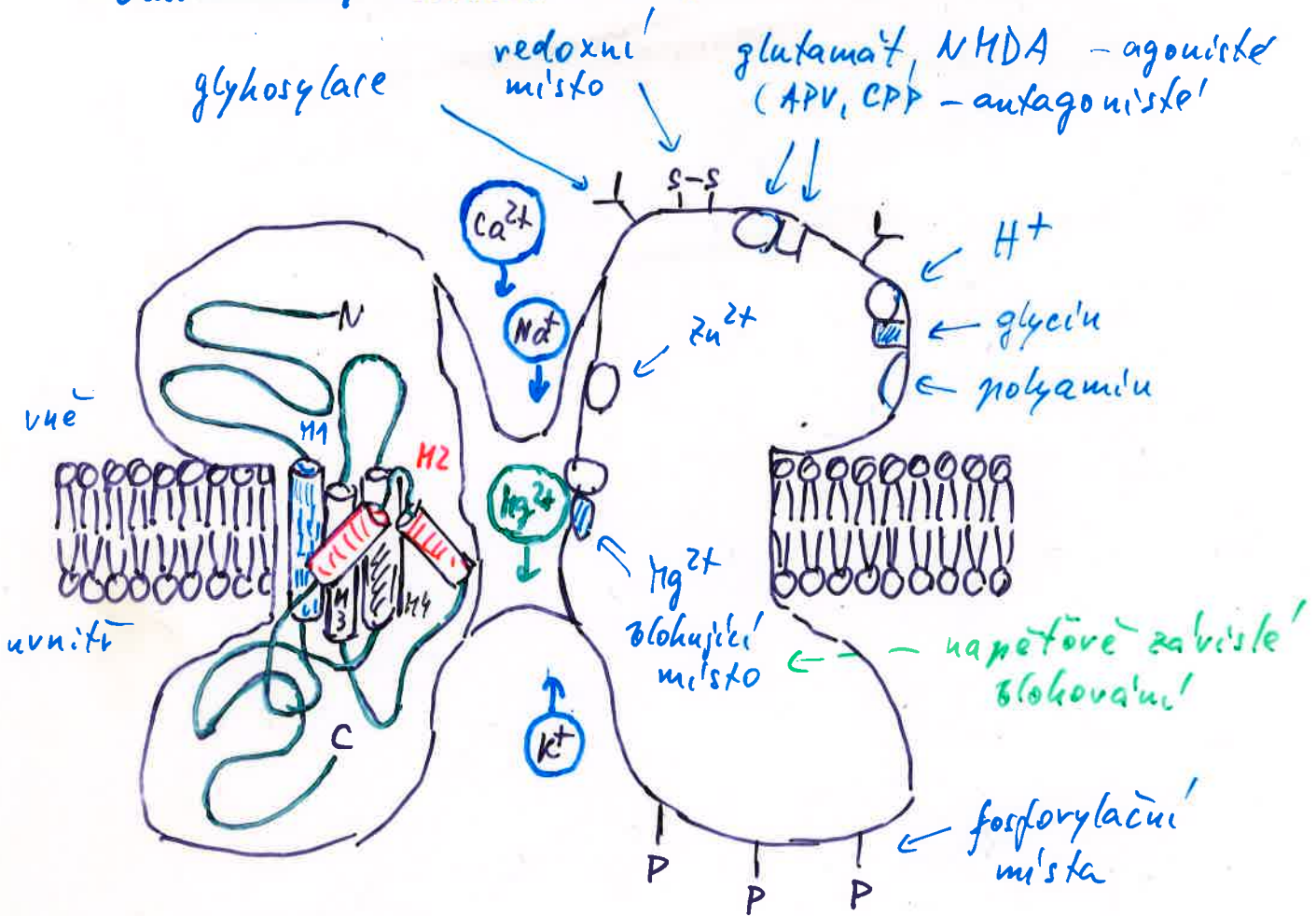
5) P_{2x} ATP receptorní kanál - hlavně hladké svaly (Na⁺, Ca²⁺)

(parinergní transmisí: ATP = NT) P₂-purinoreceptorů, obecně P_{2x}-kanály

podjednotka: 399 AA; 2 transmembránové segmenty a velká vnější smyčka / pozn: molekula purinu je speciální molekula ATP

pozn: ustolík podjednotek tvoří por

Glutamatový NMDA-receptor (iono krompi)

toto Q (glutaminu) u non-NMDA zamenene u NMDA za asparagin (N) interaguje s Mg^{2+} a spôsobuje napetove zaviste blokovani kanaly